

Transskription af:

Kærlighedshistorie

S2E2 August og Marie Krogh: Kærlighed og videnskab i verdensklasse

Vært og tilrettelægger: Pernille Brunse og Emma Juul

Medvirkende: Hanne Sindbæk, journalist og forfatter til bogen "August og Marie: Dansk videnskabs glemte stjerner"

Redaktør: Rikke Caroline Carlsen

Intro: Du lytter til en podcast fra Nationalmuseets mediehus, Vores tid.

Pernille Brunse: Den 30-årige Marie sætter sig på sengen i det lille kammer i barndomshjemmet på Fyn. Hun åbner brevet og læser med alvorsfuld mine de tætskrevne linjer. Hendes underviser fra medicinstudiet i København, den anerkendte forsker August Krogh, erklærer hende sin ubetingede kærlighed og spørger, om hun vil følges med ham gennem livet. Marie løfter hovedet og stirrer ud på de fynske marker. Hvad skal hun dog svare på det her uventede frieri? De kender jo knap nok hinanden. Og hvad med hendes studier og målet om at blive læge? Hun ved godt, hvordan det går andre kvinder, når først de gifter sig og får børn. Og det ønsker hun ikke. Med Maries overvejelser begynder en usædvanlig kærlighedshistorie, som forsøger at balancere kærlighed og store ambitioner hos begge parter. Og svaret på brevet vil ikke kun forme hendes liv. Det vil skrive sig ind i danmarkshistorien og verdenshistorien og ændre livet for millioner af mennesker. Med grundlæggelsen af Novo Nordisk. Velkommen til Kærlighedshistorie. Mit navn er Pernille Brunse. I denne her podcastserie dykker jeg ned i de største og mest fascinerende kærlighedshistorier gennem tiden. Jeg håber, du er lige så kærlighedslysten som mig. Velkommen til dig, Hanne Sindbæk.

Hanne Sindbæk: Tak skal du have.

Pernille Brunse: Du er journalist og forfatter til bogen 'August og Marie', hvor du fortæller historien om forskerparret August og Marie Krogh, som levede i slutningen af 1800-tallet og starten af 1900-tallet. Og det er selvfølgelig det par, vi skal tale om i dag.

Hanne Sindbæk: Ja.

Pernille Brunse: August og Marie Krogh er en kærlighedshistorie. Det er også et stykke danmarkshistorie og en videnskabshistorie ud over det sædvanlige. Men måske vi skulle starte med lige at introducere vores par. Fordi jeg tror, der er mange, for hvem de her to mennesker ikke er sådan vækker en masse genklang. Måske vi skulle starte med vores kvindelige hovedperson Marie Krogh. Hvem er hun? Hvad kommer hun fra?

Hanne Sindbæk: Hun kommer fra en fæstegård på Vestfyn, og det var også noget, der virkelig undrede mig. Hvordan får en lille pige, som er opvokset på en fæstegård på Vestfyn, den ide, at hun kan blive læge? For det ved vi, at hun fik. Det har hun fortalt, at hun som 8-9 årig, så brændte hun alle sine dukker og begyndte at læse, for hun besluttede sig for, at hun ville være læge, og længe tænkte jeg. Hvor får hun den ide fra? På det tidspunkt fandtes der ingen kvindelige læger overhovedet. Der var ikke nogen på universitetet, så hvordan få den her lille pige på Vestfyn den idé? Det fandt jeg, føler jeg, at jeg fandt et svar på, da jeg faldt over tre billeder, der var taget af hende som barn med nogenlunde et års mellemrum, der, da hun er 8, 9 og 10 eller deromkring. Det er taget hos en fotograf, og jeg siger dig, det løb mig koldt ned ad ryggen, da jeg så de billeder, for det var en lille pige, der bare ikke havde det godt. Det var meget tydeligt, at hun var meget, meget traumatiseret, vil jeg sige. Og der gik det op for mig Hun har fået den idé, fordi hun, Marie kommer fra en børneflokk. De var oprindeligt ni, men de er døde, og de er døde, og de er døde, de der børn. Fem af hendes søskende er døde.

Pernille Brunse: Og hvad døde de af, Hanne?

Hanne Sindbæk: Tuberkulose. Så Marie har som lille pige, set sine yndige små yngre søskende dø en pinefuld død. Og hun har været så magtesløs, som man overhovedet kan være. Så hun har tænkt, at hun vil aldrig være så magtesløs igen. Hun kunne jo intet gøre ved det, der skete. Og hvem var den eneste, der overhovedet kunne gøre noget som helst i den situation? Det var jo lægen. Så det er tydeligt, at hun har fået den ide. Jamen, hun var da nødt til at blive læge, fordi ellers ville hun jo komme til at opleve det der igen. Det har hun en jernvilje med at vil være læge. Og så går hun i gang med at tage studentereksamen og med at blive læge, og hendes mor understøtter hende økonomisk i alle de år. Og hun er... Hun er dygtig. Hun får en studentereksamen med udmærkelse. Hun er. Da hun møder August, så hviler hun meget i sig selv. Hun ved, hvad hun vil. Hun ved, hvem hun er, og hun er pæn og har et dejligt billede af hende, hvor hun sammen med nogle mandlige studenterkammerater og deres professor spiser frokost ude i det fri og fejrer et eller andet, hvor man bare kan se de der unge mænd, de synes også, at hun er interessant, ikke.

Pernille Brunse: Og det får August Krogh jo så også øjnene op for lige om lidt, når han skal undervise hende på studiet. Men inden vi kommer til det, så præsenterer lige August Krogh også, altså vores mandlige hovedperson. Hvad kom han af? Hvem var han?

Hanne Sindbæk: Hans far var brygger i Grenaa og havde et bryggeri, hvor August voksede op og havde en meget, meget lykkelig barndom. Og så har han fem søskende derovre. Han er selv den ældste, og han var sådan et sjovt og måske lidt gammelklog barn. Han elskede opfindelser. Han elskede at lære noget om naturen og om teknikker, og da han havde fået en kikkert i konfirmationsgave, så skilte han den ad for at se, hvordan den egentlig virkede. Han kunne ikke regne ud, hvordan den virkede. Han ville vide, hvordan den virkede. Elskede at rende rundt i naturen ovre i Grenaa, og særligt måske fordi han havde en onkel, kaldte de ham, onkel William - han var nu ikke i familie med dem, men han var... Han var en af Danmarks dygtigste zoologer nogensinde, og han kom hver måned hvert år til sommer en måned til Bryggergården og holdt sommerferie. Og så tog han drengen med ud i naturen og de samlede edderkopper og frøer og planter. Og onkel William forklarede, hvordan alting hang sammen.

Pernille Brunse: Og det er jo en mere lykkelig måde end at komme ind i videnskaben på end Marie, som var meget ulykkelig?

Hanne Sindbæk: Meget, meget lykkelig.

Pernille Brunse: Så er det jo også lidt en konflikt, men de lander jo så det samme sted, kan man sige. Nemlig på Københavns Universitet, da de begge to er omkring de 30 år gammel. Altså relativt gamle, kan man sige. Ugifte mennesker her i starten af 1900-tallet. Vil du ikke prøve at fortælle Hanne? Det er jo det sted, jeg elsker, når vi taler kærlighedshistorier. Om det her første møde mellem vores to hovedpersoner. Hvornår ser de hinanden første gang, og hvornår samtaler de sammen? Hvornår forelsker de sig? Prøv at fortælle, hvordan det starter.

Hanne Sindbæk: Det starter i april måned 1904. August han skal arbejde som assistent for Christian Bohr, der er Niels Bohrs far, og som er professor i fysiologi. Det foregår i Bredgade, der i dag, hvor der ligger Medicinsk Museion. Dengang var det ligesom medicinsk skole, og August var altså forskningsassistent hos Christian Bohr, og en af hans opgaver var at undervise medicinstuderende i fysiologi. Og den dag Marie skal komme der er han egentlig godt sur, fordi han er træt af, at han skal undervise. Da der er alt for mange på det hold. Og så er han sur over, at der er en dame.

Pernille Brunse: Der synes han er irriterende?

Hanne Sindbæk: Det synes han er smadder irriterende. Det undrer mig også lidt, for han var i og for sig meget moderne i sin tankegang om kvinder. Så jeg tror, det må være fordi han har haft tidligere end kvinden på holdet, der ikke var ret god til det. Og så har han konkluderet, at kvinder ikke. Det er i hvert fald det, han skriver til sin mor, at kvinder ikke egner sig for fysiologi. Men sidenhen skriver han til Marie: "men De vandt mig med deres første ord."

Pernille Brunse: Aha.

Hanne Sindbæk: Hun kommer op til ham bagefter eller i løbet af den forelæsning. Eller. Eller det er jo sådan, når de skal lave øvelser. Det er ikke sådan en forelæsning, de skal lave øvelser. Og så har hun henvendt sig til ham, og så har han bare med det samme kunne mærke, at det her var et menneske, der var højt begavet, og som han kunne tale med, og som forstod, hvad han sagde. Så det er det, jeg tror der ligger i, at hun vandt ham med dig med sit første ord. Hun var selvfølgelig også yndig, men jeg tror, det er i det øjeblik, at de begynder at tale sammen, at han bare bliver klar over, at han kan have et menneske, han kan tale med. Han har heller ikke tænkt, at han skulle giftes, ligesom Marie givetvis ikke har tænkt, hun skulle giftes. Han har i hvert fald sagt altid til sin onkel William, at han ikke skulle giftes, for han vil ligesom hellige sig forskningen, ikke.

Pernille Brunse: Og det skulle ikke forstyrres af kærlighed?

Hanne Sindbæk: Nej, og så havde man også alle mulige forpligtelser, hvis man blev gift.

Pernille Brunse: Og Marie, siger du, har haft de samme tanker?

Hanne Sindbæk: Jeg tror, det er Marie... Der har det været alfa og omega, at hun blev læge. Og der er ikke noget, der skulle forstyrre det. Og man ved jo godt, at når man får børn, så kan det godt meget nemt ligesom ryge ud igen. Så man tænker...

Pernille Brunse: Man så ingen gravide kvinder på Københavns Universitet?

Hanne Sindbæk: Ej det gjorde man i hvert fald ikke. Nej. Og bagefter. Der var nogle kvindelige læger, der fik børn, men der var også mange, der ikke fik den sikreste måde at sikre sig, at man kunne blive ved med at være læge på, det var jo ved ikke at få børn og ikke at blive gift. Men da kurset er færdigt, så skriver han til hende på det fedeste, tykkeste, lækreste, flødefarvede papir, som han ellers aldrig ville bruge penge på. Men det gør han. Og med en skrift man kan læse og det hele. Så skriver han til frøken Jørgensen, om hun eventuelt ville komme hjem til ham på tirsdag klokken 3, for han vil så utrolig gerne vide, hvad hun synes om kurset.

Pernille Brunse: Jeg kan ikke lade være at grine lidt, for det er.

Hanne Sindbæk: Da også sjovt.

Pernille Brunse: Den er så tyk.

Hanne Sindbæk: Og nu skal vi sige til August forsvar, han skriver også, at derudover så vil han også gerne have hendes gode selskab eller sådan et eller andet, så han er ikke helt. Han er ikke en hel player på den måde. Men men altså det er hans indgang til det der.

Pernille Brunse: At han bare gerne vil høre hvad hun tænker om kurset...

Hanne Sindbæk: Kunne man gøre det bedre?

Pernille Brunse: Og så til noget... Et eller andet kaffeslabberas hjemme hos ham?

Hanne Sindbæk: Hun tager hjem til ham og drikker te og jeg vil sige, Her spiller Marie altså ikke hard to get. Hun skriver med det samme og siger, at det kan hun godt. Dengang fik man jo breve flere gange om dagen, så hun skrev svarer med det samme, at det kan hun godt, og hun kommer derhen, og de drikker te og snakker og hvad de ellers laver. Og så er der et par møder derefter, så cykler de. Det er det mest moderne på det tidspunkt. Vidste du, at det er først i slutningen 1800-tallet, cyklen overhovedet kommer og bliver udbredt? Og det er udtryk for den højeste frigørelse, hvis kvinder cykler.

Pernille Brunse: Ja, vi er i. Det er sommeren 1904.

Hanne Sindbæk: 1904. Ja, og de begynder, så de tager på cykelture, og de cykler ud til skoven og i den silende regn. Og han skriver et brev til hende efter et af de møder, hvor han har så dårlig samvittighed over, at han slet ikke tænkte på, at de jo var gennemblødt. Så de har cyklet der i silende regn og talt og talt og talt. Og de har faktisk kun fem møder i alt der, og det er sidste gang, de ses inden sommerferien.

Pernille Brunse: Jamen, lad os hoppe hen til det, Hanne, det her frierbrev, fordi du fortalte jo så fint, at de to 30 årige mennesker, der er meget determinerede omkring deres arbejdsliv og deres forskning og deres videnskab. Og det var det, de havde besluttet sig for. Og nu er det som om, at de har mødt hinanden. Det hele er vendt på hovedet, og det kulminerer i det her frierbrev, som August simpelthen sender af sted efter de fem møder og cykelture, da sommerferien er startet. Marie har taget toget hele vejen hjem til Vestfyn og gården og sin mor for ligesom at tilbringe sommeren der. Men med sig har hun det her brev. Og skal jeg ikke læse et lille stykke op? Er det fordi man bliver en lille smule blød i knæene af det? Det er meget romantisk, og det er skrevet den 5. Juni 1904. "De er i mine tanker bestandig, og jeg synes at høre Deres stemme. Forestillingen om, at jeg i to måneder ikke skal se dem, gør mig syg. Jeg må sige til dem med det samme. Jeg holder uendeligt meget af dem. Vil De og tør De følges med mig gennem livet. Hvor er det frygteligt at skrive det på dette døde papir. Jeg ville sige det til dem ansigt til ansigt. De ville se på mig, at hele min sjæl var i mine ord, og jeg ville læse svaret i deres øjne, endnu før jeg havde talt ud." Og sådan fortsætter det. Men det er jo et enormt romantisk frier-brev. Hvad er det ved Marie, som har fået denne her seriøse forsker til at drømme om den der vidunderlige kærlighed?

Hanne Sindbæk: Jeg tror, han har fundet en sjæleven plus en kvinde han virkelig har lyst til. Det er jo altså en fantastisk kombination. Jeg ville næsten ønske du kunne læse lidt videre, fordi du kommer til at se selve frieriet.

Pernille Brunse: Det vil jeg meget gerne, jeg har også fundet et stykke her, hvor han italesætter noget som kunne., han tænker, sikkert har kunnet være i Maries hoved i forhold til det med arbejde og kvinders rolle. Og der skriver han: "De har Deres arbejde og mål, som jeg har mit. Jeg tror, at det er godt sådan. Der bliver ingen usmidighed. Vi kan tage hinanden i hånden og hjælpe hinanden på mange måder, tror jeg. Alle vanskeligheder kan overvindes, hvis der er det ene fornødne, og derfor spørger jeg dem blot om det ene fornødne. Elsker De mig, som jeg elsker Dem?" Åh Hanne.

Hanne Sindbæk: Jeg bliver lige rørt hver gang. Og ved du hvad, Jeg læser det stykke op, hver gang jeg kommer ud og fortæller om August og Marie. Ja, jeg får lige tårer i øjnene. Det var også en meget smuk måde du læste det op på. Det er da virkelig følelser der vil noget det der, og det... Og det er jo faktisk det der brev, der gjorde, at jeg gerne ville lave den bog om August og Marie. Jeg tænkte hvem var den mand, der i 1904 skrev sådan? Og hvem var den kvinde, han skrev sådan til? Altså, hvem var de mennesker? Det måtte jeg bare vide. Jeg synes, det var helt fantastisk, og han rammer selvfølgelig lige ind, som du siger, i Maries bekymring. Tror ikke det er noget han gør for at sweet talke hende. Jeg tror at de samtaler de har haft. Han er også en moderne menneske, der når han møder så begavede en kvinde som Marie, så skal hun da selvfølgelig også gøre nytte i professionelt. Men, men, det der er så særligt ved august, fordi det er faktisk meget på mode i de år. Det er særligt i i akademiske kredse den der form for frigørelse, og kvinder og mænd kunne være lige og og sådan noget. Så det i sig selv er måske ikke så usædvanligt, at man har de tanker. Det, der er det usædvanlige ved august, det er, at han hele livet igennem insisterer på at leve det. Og der kan jeg nemlig se, at mange af de andre par, der ligesom er på det tidspunkt. Så når det bliver lidt for svært, og børnene er kommet. Så ender det alligevel med en eller anden skilsmisse, og han finder en baglæns kvinde. Altså en der er lidt mere, kan trække sig tilbage og kan støtte hans karriere. Og sådan ender de fleste. Måske gør de det også i dag, men dengang var der i hvert fald mange af de der der troede på på ligheden. De ender alligevel, mændene ender i det der bekvemme, så vil de alligevel hellere, for det kunne de jo få.

Pernille Brunse: Ja, og det er jo klart, at når man er forelsket, det kender vi jo alle sammen, så er der næsten ikke grænser for, hvad kærligheden kan holde til. Men han vil det i hvert fald.

Hanne Sindbæk: Han vil det. Og det, der er usædvanlig ved ham, synes jeg, er, at han insisterer på det, og han tager det, og han gør det hele livet igennem.

Pernille Brunse: Men det kunne hun jo ikke vide på det her tidspunkt.

Hanne Sindbæk: Det kunne hun ikke, og hun er da også lidt... Hun er da også lidt skeptisk. Altså lidt skeptisk. Hun er i hvert fald ikke så ud af posen med følelserne, som August er.

Pernille Brunse: Ej, men det kan være vi lige skal tage en lille bid af hendes svar. Jeg læser et lille stykke her også fra 1904: "De spørger, om jeg elsker Dem. Det ved jeg ikke selv, men jeg ved, at jeg holder meget af Dem. Alt for meget til ikke at være åben og ærlig mod Dem. Jeg ved, at De er min bedste ven, at jeg er lykkelig, når jeg er sammen med Dem, og jeg længes efter Dem, når jeg ikke ser Dem. Men om det er en følelse, der kan leves på livet igennem, det ved jeg ikke. Jeg tror det, men jeg ved det ikke endnu."

Hanne Sindbæk: Er det ikke en klog kvinde?

Pernille Brunse: Marie er tøvende over for Augusts frieri. Men efter flere breve frem og tilbage i sommeren 1904, så bliver de to forlovet. Hun vælger altså at stole på Augusts løfter om, at kærlighed og karrieredrømme godt kan forenes. Men deres efterfølgende breve afslører en konflikt om, hvornår de to skal have sex. Hun vil ikke risikere at blive gravid, før hun er færdiguddannet som læge, og det må August så acceptere til stor frustration. Men fredag den 24. Marts 1905 bliver de to så endelig gift. Brylluppet foregår på rådhuset, da Auguste som en ægte videnskabsmand har meldt sig ud af folkekirken. Jeg forestiller mig, hvordan de to er trådt ud på trappen foran det nybyggede rådhus midt i København og lidt efter klokken 13. Måske har solen tittede frem lige der, og de to har smilet lykkeligt og højtideligt til hinanden. Marie iført en praktisk, men elegant kjole, måske cremefarvet silke. August i et nypreset mørkt jakkesæt med vest og lommeur. Derefter er brudeparret gået hånd i hånd hen mod byens mest moderne beværtning, Hotel Bristol i Vestergade, og de har spist en frokost sammen bare de to. Et bryllup helt i tråd med deres værdier. Og i de følgende år færdiggør Marie også sit lægestudiet, og cirka et år efter føder hun deres første barn, hvilket for mig virker som om, at hun har insisteret på det der med sexlivet. Eller at de har fundet alternative løsninger. Men nu skal August og Marie leve op til løfterne fra frierbrevet om, at de selvfølgelig kan forene både karrieredrømme og familieliv. Og igen ender det meget atypisk for tiden med, at Marie forsørger både sin mand og børn, og det kan Hanne fortælle mere om her.

Hanne Sindbæk: De er meget moderne. Altså på alle måder er de meget moderne. Altså, selvfølgelig ser vi det jo ikke som moderne, men det var de dengang. Marie er jo hjemme med det her spædbarn. Altså, jeg ved faktisk ikke, hvor lang tid og hvornår hun tager arbejdet op igen. Det er nogle meget tumultariske år for parret, at de får det her institut, som ligger lige over for Nationalmuseet, hvor vi sidder. Og der bor man også. Dengang var traditionen, at professoren eller institutlederen boede på på instituttet. Og så indretter de op i, hvad der ligesom var tjenestebolig, oppe under taget, der indretter de familiens bolig, sådan så de bruger de gode lokaler til Marie. Hun får et konsultations lokale til sin lægepraksis. Hun får også et laboratorium til sin forskning. Og August har jo selvfølgelig alt det andet.

Pernille Brunse: Og så sidder de så dør om dør, så de kan gå ind og banke på hos hinanden. Det er et meget smukt billede på. Hvordan de er ligeværdige i deres arbejdsliv, og der skal være plads til dem begge to og deres faglighed. Det er ikke sådan, at August havde sagt nej, Marie, det må du

sgu finde et andet sted ude i byen. Eller så kan du passe børnene. Nej, nej. Det bliver delt side om side.

Hanne Sindbæk: Han insisterer på det er der slet ingen tvivl om. Jeg vil i øvrigt sige, at Marie hun betyder meget for hans institut de første par år, hvor han ikke får nogen penge til det der institut.

Pernille Brunse: Fordi hun tjener pengene som praktiserende læge?

Hanne Sindbæk: Ja, både fordi hun tjener penge til det, skriver han direkte i den årlige rapport til universitetet om aktiviteterne på instituttet. Der skriver han. Havde det ikke været for min kones indtægter, så havde vi ikke kunnet, og hans kone arbejder så også. Har også lavet nogle gratis opgaver for instituttet for deres forskning. Altså hun var meget handlekraftig og arbejdede for det.

Pernille Brunse: Så hvordan får de det rent lavpraktisk til at gå op med de der børn? For der kommer masser af børn løbende de næste par år, men de fortsætter hver især med deres arbejdsliv, deres lægepraksis og deres forskning.

Hanne Sindbæk: Altså nogle gange omkring de der børnefødsler der bliver der drosle lidt ned for Marie's arbejde, men de har selvfølgelig ansatte. Altså altså hun har ansatte og der kommer det jo hende til gode at hun har den der opdragelse på gården, hvor hun jo heller ikke har stået og kæret smør eller eller eller lavet maden til alle de ansatte. Altså hun ved hvordan man sætter folk i gang og hvordan det skal køre. Marie styrer sit hjem, det er der ingen tvivl om. Hun styrer sit hjem. Hun bestemmer hvad... Hun går meget op i, at hendes familie får den rigtige ernæring og alt sådan noget. Men hun laver ikke maden.

Pernille Brunse: De får jo deres liv til at gå op, Hanne, på magisk vis, altså med med Maries evner som husholderske. Og så passer de alligevel deres karriere, og det går strygende for dem begge to. Marie opnår også store resultater udover at være praktiserende læge. Hvad er det blandt andet, hun lykkes med? En af hendes store opdagelser...

Hanne Sindbæk: Jamen altså August og Maries kæmpestore fællesprojekt, kan man i virkeligheden sige var, at de fandt ud af, hvordan ilten kommer fra lungerne over i blodet. Det er deres store fælles projekt. Og som er, som jeg får at vide af folk, der har forstand på de her ting. Det de laver der. Og det de finder ud af der. Det er så stort og afgørende. Det kunne de have fået Nobelprisen for. Der bliver lavet syv afhandlinger, og Maries navn står sammen med August på de to af dem. Og han har nok lavet mange af de der forsøg alene. Men Marie går jo så i gang i 1912, eller hvad det nu er med at lave sin doktorafhandling. Og den handler lidt om det samme med endnu en gang at bevise, hvordan den der ilt kommer fra lungerne over i blodet. Og der får hun. Så bliver hun så doktor med. I 1914 og på forreste række, da hun skal forsvare sin disputats. Der sidder så de tre foregående kvindelige doktorer med.'er, og som den ene af hendes rigtig gode veninde, hun også har gået i gymnasiet med. Hun er venner med dem alle sammen. Og så sidder Nielsine Nielsen, der er

Danmarks første kvindelige akademiker er Danmarks første kvindelige læge. De er med hende, og de har holdt sammen. Der er altså et eller andet kvindefællesskab også der i de år.

Pernille Brunse: Du fortæller jo, hvor godt det går for Maries karriere. Det gør det i høj grad også for August, fordi i 1920, der får han til sin egen store overraskelse Nobelprisen, simpelthen af alle priser i fysiologi. Men for hvad præcist er det han får det?

Hanne Sindbæk: Han får Nobelprisen, fordi han har opdaget, hvordan de bitte, bitte små, de allermindste blodkar, som hedder kapillærerne. Hvordan de faktisk kan åbne og lukke sig efter behov. Når musklerne er i arbejde, så er der brug for mere ilt derude. Man vidste ikke, hvordan kom det der ud? Hvordan fungerede de der bittesmå blodkar? Det fandt han ud af. Han fandt ud af, at de kunne åbne og lukke sig efter behov. Hvor Marie tydeligvis begynder meget rette sin forskning imod og afhjælpe sygdomme, for eksempel at afhjælpe problemer der findes, dårlig ernæring eller sådan noget. Det er det, hun interesserer sig for.

Pernille Brunse: Men overordnet set vil jeg sige, at det går jo fantastisk for dem. Men så sker der noget, der slår sprækker i lykken. For i 1920 får Marie diagnosen diabetes. Altså sukkersyge. På det her tidspunkt af historien, hvad betød da sådan en diagnose?

Hanne Sindbæk: Jamen, det var en dødsdom. Og Marie har jo både det held i uheld kan man sige, at hun selv er meget begavet og ved meget om det her. Men så har de også fået den her fælles ven Augusta Marie, der hedder H.C. Hagedorn, som har forsket i diabetes. Og han bliver så hendes læge. Men jeg synes, det skal siges også, at da Marie finder ud af det, at hun har diabetes, det er kun hende og August og Hagedorn, der nogensinde får at vide, at hun har diabetes. For der er ikke nogen, der må vide det. Fordi for Marie, hun er læge, hun er ikke patient. Så ingen må vide det, og ingen ved det. Hendes børn finder først ud af det, da hun er død, og de finder sprøjterne i hendes sengeskuffe. Men hun har skjult det.

Pernille Brunse: Men du kalder det en dødsdom? Altså på det her tidspunkt, egentlig, at får diabetes. Og deres kærlighedshistorie kunne dermed have endt. Altså kort tid efter, at hun har fået den her diagnose. Men sådan går det jo ikke, for nu kommer vi hen til det her med Novo Nordisk og insulinproduktion. I 1922, altså to år efter at Marie har fået diagnosen. Der rejser August og Marie sammen til Amerika. Og det var jo en lang rejse dengang. Det var inden flyvemaskinen, så det er jo med færge og så videre, hvor lang tid man skal være væk fra sine børn. Men Marie tager med August, da han skal på sådan en Nobelpris-tur. To år efter han modtog den. Men hvad er det så, de også har med hjem i rygsækken, da de vender retur?

Hanne Sindbæk: Jeg synes, den historie er jo også en historie om, hvor meget tilfældet betyder i tilværelsen, fordi August fik Nobelprisen i 1920. Han skulle have været af sted på den turné i 1921, men han ville ikke. Marie var simpelthen ikke rask nok, og han ville ikke rejse uden Marie, og det blev udskudt og udskudt indtil efteråret 1922. Der føler Hagedorn og Marie, at hun er frisk nok til at kunne tage den der tur, og det gør de så. Men prøv at tænke, at jeg sad der et sted i 1921. Der var

insulinen ikke opfundet. Så har vi slet ikke haft Novo Nordisk, og hun havde ikke fået insulin, for der var gået mange år, før det var kommet til Skandinavien. Men det er Marie, der hører på den der tur. De tager af sted i 1922. Så Marie... August er jo centrum for interessen, når han må fortælle om sin forskning. Men Marie, hun har masser af lejlighed til at sidde og tale med nogle af verdens førende fysiologer, der fortæller hende om, at det her er sket i Canada. Der er det her blevet opfundet, og det virker, som om det virkelig er noget. Og hun tager det meget roligt. Hun skriver hjem til Hagedorn om det, men på sådan en. Ja, det lyder meget interessant. Det er jo ikke sådan, at der er sket et mirakel, fordi der har været mange mirakel midler i tidens løb, så der er ingen grund til at hidse sig op over det. Men hun vil høre mere og mere om det, og hun skriver tilbage til Hagedorn om dem og siger så Jeg vil bede min mand om at skrive det op og spørge, om han eventuelt kan få fremstillingsmetoden. Så det er Maries initiativ. Alt det der med insulin. Og August skriver også det op, fordi han er nobelpristager så er den røde løber rullet ud, og han kommer op og får vist alting og og får så eneretten til at producere insulin i Skandinavien med hjem.

Pernille Brunse: Så han tager hjem, da de skal hele vejen retur igen med Amerika. Færgen går i land i Københavns Havn med en opskrift, altså et stykke papir, kan man næsten sige med how to.

Hanne Sindbæk: Ja.

Pernille Brunse: Men han har ikke gjort det endnu. Han har ikke prøvet det med sine egne hænder. Nej, han.

Hanne Sindbæk: Har jo været i Amerika. Men nu, nu, nu, nu er principperne. Og det er sådan noget med, at det er sådan noget med, at du tager et dyrs bugspytkirtel i den, der indeholder insulin. Og i virkeligheden så er ideen, at man kan mose mad i den og til et serum. Altså til noget flydende, og så kan man sprøjte det ind. Og så får man insulinet fra den bugspytkirtel. Men der er den modstand, at i det samme bugspytkirtel. Der er også nogle enzymer, der gerne vil nedbryde insulinen. Så det handler om, kan man stoppe de enzymer fra at nedbryde insulinen? Og så man kan isolere insulinen? Det er ikke nemt. Så det er ikke en, det er ikke en bageopskrift. Og det går han og Hagedorn i i laboratoriet og begynder at eksperimentere med. Og det lykkes dem forholdsvis hurtigt at prøve at isolere noget insulin, og det lykkedes dem faktisk så godt, at de. Det her er den 12. December 1922. De kommer i land, og i marts 1923 bliver det første danske menneske reddet af insulin.

Pernille Brunse: Og her afbryder jeg altså lige Hanne, for det her synes jeg er ret stort. Det bliver jo startskuddet til Danmarks største erhvervsvirksomhed, nemlig Novo Nordisk. Og hvis man tager de lidt romantiske briller på, hvilket jeg jo er god til, så er det jo også en meget smuk start, at det hele udspringer af August og Maries kærlighedsforhold, og at det jo redder hendes liv. Potentielt kunne det her også have indbragt de to en formue. Men de bliver ikke en del af opbygningen af Novo Nordisk. For efter godt et års tid, så slipper de begge to projektet og fortsætter hver især Deres arbejde og forskning og i et tæt samarbejde. Det er da også meget romantisk, ikk?

Hanne Sindbæk: Men August og Maries samarbejde har i virkeligheden alle dage gået ud på, at de mødtes om aftenen. De mødtes jo selvfølgelig flere gange, men de sad sammen om aftenen. Der var hverken radio, tv eller noget som helst. Så sad de sammen om aftenen og gennemdiskuteret deres projekter, skrev deres afhandlinger, læste hinandens afhandlinger, rettede hinandens afhandlinger, altså diskuterede, hvordan de kunne komme videre med deres projekter. Det var sådan set på den måde, deres samarbejde var. Så havde de jo nætterne var jo deres egne. Ja, jeg lagde selv mærke til. Jeg syntes selv det var lidt pudsigt, fordi August får jo fordi han er blevet en stor mand i videnskaben. Så lykkedes det ham at få penge fra Rockefeller Foundation til at få bygget et meget flot institut ovre i Fælledparken, hvor de så også har en. Der er tilknyttet en professor villa til den, der flyttede ind, og han er selv meget aktiv i at tegne, især selvfølgelig instituttet, men alting. Han er selv meget aktiv i, hvordan det skal se ud, og der har Marie og August altså et soveværelse væk fra børnenes værelser og et soveværelse med dobbelt døre. Det studsede jeg lidt over.

Pernille Brunse: Og dobbelt døre, det må du altså ikke. To døre ved siden af hinanden, der klapper op.

Hanne Sindbæk: To gange to døre, kan du sige. Ja.

Pernille Brunse: Altså sådan Så.

Hanne Sindbæk: Det var meget lydtæt.

Pernille Brunse: Og hvad gisner du om det betyder, Hanne?

Hanne Sindbæk: Ikke, hvad jeg har en syg fantasi, men jeg tror altså også, det er fordi de har haft et et seksualliv, der også gerne skulle have lov at udfolde sig.

Pernille Brunse: Og børn var ikke sådan det væltede rundt i sengen.

Hanne Sindbæk: Så nej, de ville have deres sex, så der kom børnene ikke. De sagde de der kom børnene ikke. Børn var ikke velkomne der.

Pernille Brunse: Jamen jeg går med dig på den romantiske tolkning også at det også handlede om kærlighed, og at den ville de bevare. Men lykken varer jo ikke ved, for livet har en ende og den første, der dør af de to. Det er Marie. Hun bliver nemlig syg med brystkræft, og August opdager jo så også, at hans kone er syg. Hvordan håndterer han det? Hjælper han hende? Har de det her i de sidste år af Maries liv og sygdom?

Hanne Sindbæk: Jamen, først og fremmest synes jeg, det skal fortælles, at Marie. Hun får konstateret brystkræft, der er en inoperabel, og det siger hun til ingen mennesker. Og så spreder det sig selvfølgelig. Det spreder sig til knoglerne. Og så hedder det sig så, at mor har gigt. Indtil december '42, hvor hun så indrømmer over for August, at det ikke er gigt. At hun har kræft. Hun har ikke langt igen på det tidspunkt. Og der reagerer August med omsorg og synes jeg. Som en rigtig kærlig ægtemand. For han flyttede hendes seng ned i sit arbejdsværelse, som er lidt mere. Også midt i huset, sådan så hun kan følge med i alt og stadig dirigerer slagets gang i huset, og de kan snakke sammen, og hun er med i alt. Og der ligger hun så til hun dør 3 måneder senere.

Pernille Brunse: I arbejdsværelset?

Hanne Sindbæk: I arbejdsværelset, med sin familie omkring sig, hvor han sidder og fortæller om han sidder og fortæller børnene som sidder kede af det, selvfølgelig er han også ked af det, men nu er han ligesom den, der skal være den stærke over for de voksne. Børn er det jo på det tidspunkt. Så fortæller han dem om, om da de mødtes, og hvordan det var, da ham og Marie mødtes, og om deres liv sammen. Og jeg har bare indtryk af, at det er et meget smukt dødsleje, der er der, og at hun stille og roligt tager afsked med livet med sin flok omkring sig.

Pernille Brunse: Og både med kærligheden omkring sig og også i de fysiske lokaler, hvor man kan sige, at deres arbejdsliv har foregået. Så fra første færd og fra første møde har det altid været kærlighed og videnskab hånd i hånd.

Hanne Sindbæk: Altid.

Pernille Brunse: Ja, og det er så også sådan, det slutter. Hanne, tusind, tusind tak for at fortælle den her vidunderlige kærlighedshistorie, videnskabshistorie og et stykke danmarkshistorie, der endda har trådt helt hen til vores flagskib af en virksomhed i dag, Novo Nordisk. Ja tak.

Hanne Sindbæk: Det er ikke noget, jeg hellere vil.

Pernille Brunse: August og Maries kærlighedshistorie er ikke bare en tilfældig fortælling om to mennesker, der levede for 100 år siden. Det er et stykke danmarkshistorie, verdenshistorie og videnskabshistorie, der viser, hvad kærlighed kan være grobund for. Deres liv sammen minder mig om, at kærlighed ikke bare er romantik, men også et dybt og meningsfuldt partnerskab. Et partnerskab, hvor begge parter drømme og passioner får plads til at blomstre, og hvor gensidig støtte og kærlighed er fundamentet, som gør det hele muligt. Kærlighedshistorie er produceret af Juul og Brunse for Nationalmuseets mediehus, Vores tid. Redaktør af Rikke Caroline Carlsen. Bag musikken står LuCas Francis Klaver og mit navn er Pernille Brunse. Skriv til mig på sociale medier, hvis du har gode idéer til nye kærlighedshistorier eller kommentarer til dem, du har hørt.

Outtro: Du har lyttet til en podcast fra Nationalmuseets mediehus Vores tid. Følg os på Facebook og Instagram, så får du fascinerende historier og nyt om episoder fra vores mange podcast.

Vores Tid – Nationalmuseets Mediehus

[Kærlighedshistorie 2:2 August og Marie Krogh](#)

Lyddesign: Lucas Francis Claver

Produceret med støtte fra William Demant-fonden, Ingeniør Kaptajn Aage Nielsens Familiefond, Hoffmann og Husmans Fond, Otto Mønstedts Fond, Lemvigh-Müller Fonden, Grete og Sigurd Pedersens Fond, Axel Muusfeldts Fond.